
Prikaz

Dmitri Trenin
**The Ukraine Crisis
and the Resumption
of Great Power Rivalry**

Carnegie Moscow Center, Moskva, 2014, 38 str.

Ukrajinska kriza koja je započela 2014. godine zasigurno je redefinirala odnose snaga na europskom kontinentu, ali i u svijetu. Rasprava Dmitrija Trenina *The Ukraine Crisis and the Resumption of Great Power Rivalry* daje izvrstan uvid u same korijene krize, njene dublje implikacije te u ponovno rađanje rivalstva Sjedinjenih Američkih Država i Rusije.

Dmitri Trenin direktor je Carnegie Moscow Centra, *think-tank* filijale Carnegie Endowment for International Peace iz Washingtona. Taj centar je politološki značajan jer je nepristran, a područja promatranja su mu međunarodni odnosi i svjetska sigurnost. Dmitri Trenin služio je u ruskoj vojsci iz koje se povukao 1993. godine. S obzirom na uvid iznutra, a onda i na činjenicu da je direktor Carnegie Moscow Centra, autor daje izvrsnu sliku današnjeg stanja u Ukrajini i Rusiji te o tome kako je ukrajinska kriza uspjela vratiti međunarodnu zajednicu na stanje slično onom iz Hladnog rata. Upravo tom tezom autor započinje raspravu. Smatra da je stanje slično onom tijekom Hladnog rata, ali da nema dominantnog sukoba ideologija (komunizma i liberalne demokracije) te da vojni

aspekt još nije toliko dominantan. Također, ukrajinska kriza nije utjecala na kreiranje vanjskih politika država, što je bila jedna od karakterističnih osobina Hladnog rata.

U odsječku "Origins of the Ukraine Crisis" autor objašnjava uzroke krize uvodeći dihotomiju između tendencija Europske unije i Ruske Federacije. Naime, smatra da je glavni krivac za krizu u Ukrajini Europska unija koja je putem Istočnog partnerstva pokušala integrirati Ukrajinu i na taj način isprovocirala Rusiju koja je bila fokusirana na stvaranje Euroazijske ekonomske unije, a Ukrajinu vidjela kao njezina važnog člana. Autor daje izvrstan uvid u stanje u Ukrajini za vrijeme krize, ističući kako su zbog nezadovoljstva predsjednikom Janukovičem i ukrajinski oligarsi novčano potpomagali "Majdan". Čitajući između redaka, može se razaznati heterogenost ukrajinskog društva kao i prozapadne i proruske želje koje su glavni pokretač zbivanja u Ukrajini.

Odsječak "Russia's Policies" prikazuje postupnu transformaciju ruskog javnog mnijenja i ruske vanjske politike, koja je preko noći postala usredotočena na rastući prozapadni utjecaj u Ukrajini. Glavni vanjskopolitički cilj Rusije postalo je sprečavanje ulaska Ukrajine u NATO te integracija Ukrajine u Euroazijsku ekonomsku uniju pod ingerencijom Ruske Federacije. Rusija si je s obzirom na eskalaciju sukoba u Ukrajini također postavila dva cilja: odcijepiti Krim od vlasti iz Kijeva i federalizirati Ukrajinu, čime bi se oslabila centralizirana vlast Kijeva, a heterogenost društva još više produbila. Analizirajući rusku poziciju spram krize u Ukrajini, autor sagledava poziciju zapadnih država te njihov odgovor na ukrajinsku krizu. Na-

glasak je na SAD-u i NATO-u s obzirom na to da je ruska percepcija slabije fokusirana na europske zemlje jer u njima vidi samo saveznike SAD-a. Što se tiče SAD-a i zapadnoeuropskih država, autor prikazuje kako su se odlučili za “meku” primjenu sile, odnosno kako ekonomskim sankcijama nastoje kazniti rusko involviranje u Ukrajinu i potpomaganje ruskih separatista. NATO se pak s druge strane vraća u *mindset* Hladnog rata u kojem je glavni cilj bio držati Ruse što je dalje moguće. A isto tako u neutralnim državama koje su na granici s Rusijom raste trend apliciranja za članstvo u NATO-u, čime bi dospjele pod njegov sigurnosni kišobran.

Autor daje vrlo kompleksan uvid u razvoj odnosa između Rusije i SAD-a nakon Hladnog rata te izvrsno konstatira kako SAD nema razloga da Rusiju smatra svjetskom silom, iako su Rusi i nakon raspada SSSR-a svojatali status velesile, za što nisu postojali opravdani faktori: ekonomija je kolabirala usprkos financijskoj pomoći zapada; politički sistem je bio u rasulu, a nakon toga se pretvorio u vladavinu oligarha i na kraju u autokraciju; društvo kao takvo nije razvilo osjećaj ni želju za demokracijom, već upravo suprotno. Naglašavajući ruske značajke, također uviđa i susretljivost SAD-a koji nije pretjerano mario za Rusiju, ali ju je integrirao u G7 odnosno G8, dopustio je da Rusija naslijedi SSSR u Vijeću sigurnosti UN-a, a primljena je i u WTO. Dakle, pokušalo se Rusiju približiti Zapadu, ali se isto tako nije dopuštao neoimperijalizam koji je Rusija gajila. To sve dovodi do geopolitičkog aspekta koji u odsječku “The Wider Geopolitical Context” daje naslutiti razvoj multipolarnosti u ruskoj vanjskoj politici. Autor je usputno

spomenuo da Rusija njeguje dobre odnose s ostalim državama BRIC-a, ali to isto potiče na razmišljanje da Rusija usprkos tome što nema *soft power* pokušava diplomacijom, i to prvenstveno gospodarskom, uspostaviti odnose s rastućim ekonomijama svijeta kako bi se dokinula američka supremacija.

U sljedećem odsječku, “The Implications of the Ukraine Crisis”, podrobnije je objašnjena ta ruska multipolarna tendencija, za koju se može pretpostaviti da bi mogla samo jačati. Naime, sukob u Ukrajini samo je još više Rusiju približio Kini i to prvenstveno u gospodarskom smislu, ali ne može se isključiti da se to neće proširiti i na vojni plan. Kina i Rusija već su zajedno izvele nekoliko vojnih vježbi, iako je primarna okosnica njihovog zbližavanja privredne naravi. Rusija Kinu opskrbljuje energentima, a Kina Rusiju pozajmicama, što je važno s obzirom na ekonomske sankcije nametnute od strane Zapada. U knjizi je izvrsno primijećeno kako od ove triangularne diplomacije najviše koristi ima Kina, s obzirom na to da njeguje dobre odnose i s Rusijom i SAD-om. Na postsovjetskom prostoru Rusija je podržala Armeniju u vezi s regijom Nagorno-Karabah te izrazila želju za njezinim ulaskom u Euroazijsku ekonomsku uniju. Bjelorusija je i dalje uz Rusiju, te u UN-u odobrava aneksiju Krima, a iskoristila je situaciju u Ukrajini za veću ekonomsku pomoć od Rusije. Kazahstan s druge strane nije glasao u UN-u, ali je privržen Rusiji zbog svog dugogodišnjeg predsjednika Nazarbajeva, a Azerbejdžan je ostao neutralan. Na području Baltika Estonija i Latvija, obje s velikim udjelom ruskog stanovništva, posebice su zabrinute glede

izjave predsjednika Putina o zaštiti svakog ruskog državljanina u svijetu. Centralna i Zapadna Europa uglavnom imaju narušene odnose s Rusijom, primjerice Poljska, ali neke i dalje održavaju korektne odnose jer je Rusija nužan energetska izvor, primjerice Njemačka i Francuska. Na Bliskom istoku Rusija njeguje korektne odnose s Iranom, a u Siriji je otvoreno stala na stranu predsjednika Asada. S Turskom su odnosi složeniji s obzirom na tatarsko stanovništvo na Krimu koje Turska podržava. Ipak, gospodarski aspekti odnose tih dviju država drže vrlo korektnima. Na kraju odsječka autor analizira i situaciju na Arktiku gdje je Rusija u dodiru s Kanadom i članicama NATO saveza.

Iako se radi o kraćoj raspravi, ona obiluje informacijama koje su ključne da bi se razumjela situacija u Ukrajini, ali isto tako je na tragu puno dubljih implikacija, posebice za rusku vanjsku politiku. Transformacija od posrnulog diva prema regionalnoj sili koja pokušava multipolarnošću dokinuti američki unilateralizam samo je jedan od lajtmotiva rasprave koja je vrlo dobar temelj za daljnja politološka izučavanja u sferi međunarodnih odnosa.

Kuzman Novak

Fakultet političkih znanosti, Zagreb

Prikaz

François d'Alañon Croatie: Le défi des frontières

Editions Nevicata, Bruxelles, 2015, 96 str.

Izdavač Nevicata, između ostalog, objavljuje ediciju *Duša naroda* kojoj pripada i ova knjižica posvećena Hrvatskoj. Sve knjige iz *Duše naroda* napisali su pisci-novinari, reporteri koji su neko vrijeme boravili u zemljama o kojima pišu. Urednik je Richard Werly, frankofoni novinar, autor zanimljivih publikacija, a najznačajnija mu je knjiga *Tsunami: Humanitarna istina*. Knjigu *Hrvatska: izazov granica* napisao je François d'Alañon, veliki zaljubljenik u Hrvatsku, još važnije, ratni reporter za Francusku u Hrvatskoj i Bosni od 1991. do 1995. Knjigu je posvetio Nenadu Popoviću kojeg opisuje kao važnog intelektualca postjugoslavenske elite koji mu je osvijetlio "hrvatske puteve".

Upitao sam autora knjige o njenom naslovu, nezadovoljno je odmahnuo glavom rekavši mi da je nezgrapno, otkrivši da je glavni urednik imao velik utjecaj na odabir. Na prvi pogled naslov ne otkriva previše, ali nakon čitanja i sumiranja važnih podataka dobiva smislenost. Priča ove knjige počinje 1989. s autorovim prvim dolaskom u Hrvatsku, "čiji su je hotelski kompleksi pretvorili u socijalističku Kaliforniju". Završetak pak knjige obuhvaća sve kasne događaje u 2014., koji su opisani uz pomoć sugovornika. Knjiga daje uvid u važne događaje od 1989. do 2015. o kojima autor